

УДК 347.195.4

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.06.16>

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ЧЛЕНСЬКИХ ВНЕСКІВ У ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАННЯХ

Кузик В.В.,

аспірантка Навчально-наукового юридичного інституту
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника
<https://orcid.org/0000-0002-7839-106X>
v.kuzyk2017@gmail.com

Кузик В.В. Правовий режим сплати членських внесків у громадських об'єднаннях.

Наукова стаття присвячена аналізу проблематики сплати членських внесків у громадських об'єднаннях та визначенні їх правового режиму. Відповідно до положень чинного цивільного законодавства та доктринальних напрацювань, які склалися у даній сфері. Авторка статті проаналізувала порядок сплати, склад та види членських внесків, а також правові наслідки несплати членських внесків.

Автор статті доводить, що сплата членських внесків носить зобов'язальний характер, у зв'язку з чим невиконання відповідного обов'язку тягне за собою такі правові наслідки як виключення члена зі складу непідприємницького товариства. Особа, яка вступає у непідприємницьке товариство, добровільно приймає на себе передбачені статутном чи положеннями обов'язки, у тому числі щодо сплати членських внесків, натомість отримує певні блага в залежності від виду статутної діяльності громадського об'єднання. Членські внески використовуються непідприємницьким товариством для реалізації мети та завдань діяльності, заради чого відповідні особи вступили у таке товариство.

Чинне цивільне законодавство у сфері непідприємницьких юридичних осіб використовує диспозитивний підхід до порядку сплати членських внесків, у зв'язку з чим їх сплата може визначатися у статутах громадських об'єднань та на підставі договору про сплату членських внесків. Правова природа договору про сплату членських внесків проявляється у тому, що це двохсторонній договір приєднання.

Основними видами членських внесків є вступні, періодичні, цільові та благодійні. Членськими внесками можуть бути гроші, цінні папери, творчі ідеї.

У випадку несплати членських внесків може бути використаний такий спосіб відповідальності, як виключення із громадського об'єднання.

Можливість локального нормативного визначення розміру та умов сплати членських внесків дозволяє встановлювати індивідуальний порядок сплати членських внесків, різно-

манітні пільги, звільняти від їх оплати окремих категорій осіб.

З метою правової узгодженості у термінології поняття «членські внески» доцільно використовувати як родове, а у розумінні спеціально-го вживати термін «регулярні внески»;

За загальним правилом, сплата членських внесків є добровільною, проте, в деяких випадках членські внески можуть стягуватися у примусовому порядку. У статті підтримується підхід до примусового стягнення членських внесків як вимоги виконання зобов'язання.

Ключові слова: юридична особа, непідприємницьке товариство, громадське об'єднання, членські внески, договір про сплату членських внесків.

Kuzyk V.V. Legal regulation of payment of membership fees in public associations.

The scientific article is devoted to the study of the legal regime and features of payment of membership fees in non-entrepreneurial societies. The specifics of the legal regulation of the payment of membership fees, concepts and types of membership fees according to the legislation of Ukraine have been analyzed. The author of the scientific work also analyzed the doctrinal approaches developed in this field of scientific research.

The article analyzes the provisions on the payment of membership fees, as well as the agreement on the payment of membership fees. The specifics of paying membership fees based on the contract were determined, and the legal consequences of non-payment were analyzed.

The author of the article proves that the payment of membership fees is mandatory, in connection with which non-fulfillment of the corresponding obligation entails such legal consequences as the exclusion of a member from the membership of a non-entrepreneurial society. A person who joins a non-entrepreneurial society voluntarily assumes the obligations stipulated by the statute or regulations, including the payment of membership fees, in return receives certain benefits depending on the type of statutory

activity of the public association. Membership fees are used by a non-entrepreneurial society to implement the purpose and objectives of the activity, for which the relevant persons joined such a society.

Current civil legislation in the field of non-entrepreneurial legal entities uses a dispositive approach to the procedure for paying membership fees, in connection with which their payment can be determined in the charters of public associations and on the basis of an agreement on the payment of membership fees. The legal nature of the agreement on the payment of membership fees is manifested in the fact that it is a bilateral accession agreement.

Particular attention will be paid to the peculiarities of paying membership fees depending on the type of non-entrepreneurial society.

The main types of membership fees are introductory, periodic, targeted and charitable. Membership fees can be money, securities, creative ideas. In case of non-payment of membership fees, such a method of liability as exclusion from the public association may be used.

The possibility of local regulatory determination of the size and terms of payment of membership fees allows to establish an individual procedure for payment of membership fees, various benefits, and to exempt certain categories of persons from their payment.

For the purpose of legal consistency in the terminology, it is advisable to use the concept of "membership contributions" as generic, and in the special sense to use the term "regular contributions";

As a general rule, payment of membership fees is voluntary, however, in some cases, membership fees may be collected in a compulsory manner. The article supports the approach to the compulsory collection of membership fees as a requirement to fulfill an obligation.

Key words: legal entity, non-entrepreneurial society, public associations, membership fees, agreement on payment of membership fees.

Постановка проблеми. Членські внески в неприємницьких юридичних особах є вагомою складовою матеріальної бази їх діяльності. Вони, у переважній своїй більшості, є одними із найзначніших джерел отримання прибутку для цього виду юридичних осіб, який у подальшому спрямовується на забезпечення їхньої поточної діяльності. Іншими словами, від членських внесків напряму залежить те, чи зможуть вони якісно провадити свою діяльність. За умови постійного збільшення кількості неприємницьких юридичних осіб постають усе нові й нові питання, пов'язані із їхньою діяльністю. Не є

винятком у цьому напрямі й правовий режим членських внесків, адже якщо раніше членські внески сплачувалися переважно в грошовому еквіваленті, то тепер активно використовуються й інші форми. Тому можна вести мову про те, що дослідження правового режиму членських внесків є актуальним і зважаючи на розширення переліку об'єктів, які можуть виступати членським внеском.

Значний науковий інтерес викликає питання цивільно-правової відповідальності за несплату членських внесків. Відтак, виникають питання щодо можливих наслідків несплати таких внесків, можливості стягнення їх у примусовому порядку, накладення штрафних санкцій за несплату членських внесків тощо. У цьому аспекті єдність відсутня, як у доктрині цивільного права, так і в судовій практиці.

Стан опрацювання цієї проблематики. Дослідженням правового статусу неприємницьких юридичних осіб займалося чимало вітчизняних науковців, зокрема О.В. Гафурова, О.І. Зозуляк, А.В. Зеліско, В.О. Коверзнев, В.В. Кочин, І.М. Кучеренко, М.В. Менджул, В.О. Чепурнов, Ю.І. Парута, В.І. Цікало та ін. Досліджуючи правовий статус окремих неприємницьких юридичних осіб, ними прямо чи побічно розглядалися особливості сплати членських внесків, проте спеціальних досліджень правового режиму членських внесків у громадські об'єднання не було проведено, що й спонукає до здійснення подальшого наукового пошуку в цій сфері.

Виклад основного матеріалу. Далі ж перейдемо безпосередньо до вивчення правового режиму членських внесків у громадських об'єднаннях. Оскільки ЗУ «Про громадські об'єднання» є нормативно-правовим актом, який покликаний урегулювати основні засади діяльності відповідних юридичних осіб, то було б логічним, якби в ньому були вміщені основоположні норми про членські внески. Однак реальна картина така, що в цьому Законі правове регулювання членських внесків обмежується лише згадкою про них при характеристиці власності громадського об'єднання. Видається, що правове регулювання членських внесків у зазначеному законодавчому акті мало б бути детальнішим. Принагідно слід вказати й на те, що, попри думки, які висловлювалися про якість цього закону, усе ж він виявився недосконалим, вагомих доказом чого є те, що майже за десятиліття його чинності з нього було повністю виключено 7 статей із 31 [2].

Такий лаконічний підхід щодо правої регламентації режиму членських внесків збережено й в інших нормативно-правових актах, що визначають особливості діяльності окремих видів громадського об'єднання. Зокрема, у ЗУ

«Про політичні партії» міститься лише згадка про членські внески серед норм про кошти та інше майно політичних партій (ст. 14) [3], у ЗУ «Про професійних творчих працівників та їхні спілки» лише зазначається про внески членів творчих спілок серед переліку джерел формування майна і коштів творчої спілки [4]. Дещо детальнішу норму про членські внески можна побачити в ЗУ «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності», де в ст. 1 визначено, що член профспілки сплачує членські внески, а також передбачається можливість перерахування роботодавцем членських профспілкових внесків із заробітної плати на рахунок профспілки відповідно до укладеного колективного договору або окремої угоди (ст. 42) [5]. В інших «пов'язаних» нормативно-правових актах простежується схожий підхід або ж взагалі не згадується про членські внески.

За умови відсутності в правовому полі імперативних норм щодо членських внесків у громадських об'єднаннях останні вправі регламентувати це питання в межах локальних актів своєї діяльності. Відтак вони можуть визначити детальніший порядок сплати членських внесків у межах статуту, спеціального положення про сплату членських внесків або обрати договірне регулювання. Далі про кожну із цих опцій детальніше.

Статутом громадської організації «Збережи Дніпро» визначено обов'язок щодо своєчасної сплати вступних та членських внесків у розмірах і строках, що визначаються правлінням організації, а також передбачено виключення із цієї організації у разі несплати членських внесків протягом року, передбачено, що вступні, членські та цільові внески є майном організації [6, с. 7, 12].

У статуті громадської організації «Назавжди разом» передбачено, що члени зобов'язані своєчасно сплачувати вступні та членські внески, визначено, що порядок, розмір та облік членських внесків відноситься до компетенції Правління, встановлено, що виключення із громадської організації відбувається у випадку несплати членських внесків протягом 3 місяців та, що організація набуває права власності на кошти або інше майно, набуто як вступні або членські внески [7, с. 7, 13].

Проаналізовані пункти статутів щодо сплати членських внесків свідчать про те, що вони є досить загальними, а тому детальний порядок сплати членських внесків (розмір, види, періодичність сплати тощо) визначається скоріш за все на рівні усних домовленостей.

Останніми роками все більшого поширення набуває тенденція щодо визначення порядку сплати членських внесків у спеціальному положенні. Про це, зокрема, свідчить наявність

пропозицій, серед юридичних компаній, про надання послуг, пов'язаних із розробкою положень про членські внески [8]. Як приклад можна використати положення про членські внески в громадській організації «Національна асоціація медіаторів України», адже в ньому досить детально розроблено і прописано досліджуване нами питання. Так, визначено види внесків та їх розміри; передбачено можливість установлення пільги, відтермінування, розтермінування, повної або часткової зміни сплати внесків, зменшення їх розміру у виняткових випадках; прописано порядок сплати вступного внеску, щорічного внеску, формулу визначення першого членського внеску та ін. [9]. Звісно, що положення про сплату членських внесків не є аналогічними у всіх громадських об'єднаннях і можуть відрізнятися залежно від виду громадського об'єднання.

І останній варіант, який поки що є найменш поширеним, – це укладення цивільно-правового договору про сплату членських внесків. На практиці такий договір називають договором оферти та відносять до договору приєднання, що співпадає із доктринальним підходом при визначенні правової природи цього договору. Ю. І Парута відносить договір про сплату членських внесків до двохсторонніх договорів приєднання, аргументуючи свою позицію тим, що потенційний учасник громадського об'єднання погоджується на ті умови, які пропонує громадське об'єднання при сплаті членських внесків у цілому, і пристає на них [10, с. 97].

Якщо ж проаналізувати змістові особливості цього договору, то варто зауважити, що в ньому визначено предмет договору, права та обов'язки сторін, місце оплати членських внесків, термін збору, порядок використання та ін. [11]. Можна підсумувати, що громадські об'єднання вдало врегульовують більшість питань щодо членських внесків на рівні внутрішніх актів діяльності. Однак, вважаємо, що основні засади стосовно правового режиму членських внесків мають бути нормативно регламентовані.

У громадських об'єднаннях можуть установлюватися різні види членських внесків. Використовуючи положення про членство та членські внески Всеукраїнської громадської організації «Асоціація адвокатів України» проаналізуємо які саме. Зазначеним положенням визначено наступні види членських внесків: одноразовий вступний внесок, який сплачується кандидатом на вступ до асоціації в розмірі 300 грн.; щорічні членські внески, розмір яких залежить від території, на якій практикує адвокат, так, якщо це м. Київ та область, то його сума складає 700 грн., а якщо інші регіони – 400 грн. Також учасниками даного об'єднання можуть сплачуватися благодійні та цільові вне-

ски, відповідно перші можуть передаватися в будь-який звітний період та в будь-якому розмірі і спрямовуються на реалізацію статутної мети та завдань асоціації, а другі на реалізацію проектів та програм в рамках статутної діяльності. Таким чином, в аналізованому положенні передбачено 4 види членських внесків: вступні, щорічні, благодійні та цільові [12]. Проте вони не є загальнообов'язковими для всіх громадських об'єднань і можуть варіюватися в залежності від виду громадського об'єднання. Наприклад, устанавлюватися тільки вступні та членські внески, які, своєю чергою, можуть сплачуватися або щомісяця, або щоквартально, як у громадській спілці «Експертна міжгалузева асоціація України». При цьому розмір членських внесків теж може істотно відрізнятися. У цій самій громадській спілці розмір щомісячного внеску залежить від річного обороту члена спілки, зокрема, якщо річний оборот до 500 тис. грн., то членський внесок становить 250 грн., від 500 тис. грн. до 1 500 тис. грн. - 400 грн., а якщо більше 1 500 тис. грн., - 1200 грн. [13]. Є й такі громадські об'єднання, у яких перелік видів членських внесків може бути й ширшим. Наведене простежується в положенні про членські внески в громадській організації «Всеукраїнська федерація японського сьютокан карате», де прописано такі види членських внесків, як: вступний, щорічний, цільовий, стартовий (за участь у змаганнях), організаційний (для виїзду на змагання або літні чи зимові збори), атестаційний (за складання іспиту), курсовий (за проходження учбово-тренувальних занять), заліковий (за проходження навчального семінару) [14].

На основі аналізу локальних актів діяльності громадських об'єднань можна вести мову про те, що для більшості громадських об'єднань є характерними вступні та періодичні (щомісячні, щоквартальні) членські внески, а додатковими є цільові та благодійні, крім того, можуть визначатися й інші види членських внесків.

Такий стан речей, уважаємо, зумовлений тим, що законодавець надає право громадським об'єднанням вирішувати особливості видів, розміру, порядку сплати членських внесків у внутрішніх актах їх діяльності. У даному аспекті слід зауважити, що громадське об'єднання вправі самостійно вирішувати не тільки питання видів членських внесків, але й можливість звільнення від сплати членських внесків, встановлення певних пільг по їх сплаті (розстрочка, відстрочка, зменшення розміру членських внесків). Окрім того, сплата членських внесків не завжди є обов'язковою умовою для участі в громадській організації [15, ст. 123].

З аналізу положень про членські внески в громадських об'єднаннях можна побачити, що

сума таких членських внесків коливається від сотень гривень до тисячі, а тому закономірно, що виникає питання стосовно оподаткування членських внесків. Відповідь на це питання можна знайти в Листі ДПС від 20.12.2021 р. № 4759/ІПК/99-00-21-03-02-06, у якому роз'яснено, що грошові кошти, які сплачені учасниками об'єднання як членські внески і не є оплатою поставлених товарів/послуг, не приймаються в розрахунок для визначення граничного обсягу операцій, по досягненню якого особа повинна зареєструватися як платник ПДВ. Таким чином, при отриманні об'єднанням членських внесків у сумі, що перевищує 1 млн. грн, воно не підлягає обов'язковій реєстрації платником ПДВ [16]. З наведеного можна зрозуміти, що членські внески громадського об'єднання не підлягають оподаткуванню.

Значний науковий інтерес становить питання про те, що ж може бути членським внеском та чи повинен він обов'язково визначатися в грошовому еквіваленті. З аналізу ст. 24 ЗУ «Про громадські об'єднання» можна зробити висновок, що членським внеском можуть бути кошти або інше майно. Серед дослідників проблем приватного права переважає думка, що членські внески повинні сплачуватися в грошовій формі. Таку позицію підтримує М. В. Менджул, зазначаючи, що членські внески – це грошові кошти, які обов'язково та регулярно сплачують члени громадської організації [17, с. 191]. Н. Ю. Філатова вважає, що членські внески політичної партії – це фіксована сума, визначена локальними внутрішніми актами політичної партії, яка сплачується членом партії у зв'язку зі вступом у партію (вступні членські внески) та/або в подальшому після такого вступу з певною періодичністю [18, с. 175]. Утім, у локальних актах діяльності прямо вказується, що членські внески можуть вноситися не тільки в грошовій формі, але і в не грошовій, яка проявляється в наданні допомоги в проведенні заходів, конференцій, підготовці друкованих матеріалів, наданні приміщення тощо [13]. Також членським внеском може бути творча ідея, цінні папери. На основі зазначено вище можна зробити висновок, що членські внески можуть бути грошовими, матеріальними та нематеріальними, а, отже, форма внесення членських внесків може бути дуже різноманітною. У цьому зв'язку логічним буде підтримати позицію про те, що членськими внесками до громадського об'єднання вправі визнаватися ті самі об'єкти, які можуть бути вкладом до господарського товариства, зокрема: гроші, цінні папери, інші речі або майнові чи інші відчужувані права, які мають грошову оцінку [15, с. 123].

Насамкінець варто зосередити свою увагу на дослідженні цивільно-правової відповідаль-

ності за несплату членських внесків. Проаналізуємо з цього приводу статуту, положення та договори про сплату членських внесків. Так, як уже зазначалося раніше, відповідно до положень Статуту громадської організації «Збережи Дніпро» члена громадського об'єднання можуть виключити із нього в разі несплати членських внесків протягом року [6, с. 7], у Статуті громадської організації «Назавжди разом» передбачено, що члена громадського об'єднання можуть виключити з нього через несплату членських внесків протягом 3 місяців [7]. Схожі наслідки передбачено і в положеннях про сплату членських внесків, відтак у громадській спілці «Експертна міжгалузєва асоціація України» встановлено, що член спілки, який не виконує або неналежно виконує свої обов'язки, визначені положенням, може бути виключений із складу спілки [13]. Дещо інший підхід щодо виключення із об'єднання встановлено положенням про членство та членські внески Всеукраїнської громадської організації «Асоціація адвокатів України», адже в ньому визначається, що термін членства становить один календарний рік й у випадку несплати членського внеску до 31 січня членство припиняється [12]. Якщо ж звернутися до договору офери, який пропонує укласти громадська організація «Всеукраїнська Спілка Ендодонтистів», то можна побачити, що в ньому взагалі відсутні будь-які норми про відповідальність за несплату членських внесків [11]. У договорі офери в громадській організації «Мрій дій» теж не визначено особливостей цивільно-правової відповідальності, а збережено формулювання про виключення з товариства в разі несплати внесків та/або заборгованості за 2 місяці [19].

Звернімось у цьому ключі до напрацювань цивілістичної доктрини. Так, І.М. Кучеренко зазначає, що визначення законодавчими актами обов'язку сплачувати членські внески не дає права товариству вимагати їх сплати, позаяк учасники такого товариства не мають визначених законом об'єктів права власності та прав на майно, не несуть відповідальності за їх зобов'язаннями і не зобов'язані брати майнової участі в діяльності таких непідприємницьких товариств [20, с. 277]. Зовсім протилежну позицію висловлює В.О. Чепурнов, який стверджує, що при внесенні членських внесків до благодійного товариства має місце цивільно – правовий договір приєднання [21, с. 12]. Ми вже вели мову про те, що договір про сплату членських внесків є договором приєднання, але його слід розуміти як укладений окремий документ, а не розцінювати як тотожне внесення членських внесків та виникнення даного договору.

Уважаємо, що оскільки членство в громадських об'єднаннях є добровільним, то і сплата

членських внесків є відповідною. Навіть наявність укладеного договору про сплату членських внесків не завжди свідчить про те, що членські внески у випадку їх несплати будуть стягнуті в примусовому порядку, бо ж в аналізованих нами договорах офери відсутні такі норми. Утім, солідаризуємось із тим, що у випадку укладення цивільно-правового договору про сплату членських внесків вони можуть стягуватися в примусовому порядку [10, с. 66].

Поки в доктрині цивільного права відбуваються дискусії стосовно можливості, чи то неможливості стягнення членських внесків у примусовому порядку, судова практика свідчить не тільки про можливість стягнення членських внесків у примусовому порядку, але й про встановлення додаткової відповідальності, яка проявляється у формі стягнення пені. Зокрема, у грудні 2020 року громадське об'єднання автолюбителів «Дунай» звернулося до суду Ізмаїльського міськрайонного суду Одеської області із позовом про стягнення із члена такого об'єднання заборгованості по сплаті членських внесків у сумі 2160 грн., а також пені в розмірі 3455,60 грн. Суму членських внесків відповідач сплатив добровільно, але пеню - ні. Суд, розглядаючи справу по суті, зменшив розмір пені до 2100 грн. та зобов'язав відповідача сплатити її. У своїх доводах суд посилається на ст. 625 ЦК України, адже боржник не звільняється від відповідальності за неможливість виконання ним грошового зобов'язання [22]. Водночас таке рішення є доволі спірним, бо, за загальним правилом, сплата членських внесків у громадському об'єднанні не є цивільно-правовим зобов'язанням, а відповідно не можуть застосовуватися правові наслідки забезпечення виконання зобов'язання. Очевидно, суд прийшов до такого висновку через те, що в статуті громадського об'єднання «Дунай» передбачені такі види відповідальності за несплату членських внесків, як: виключення із членів автокооперативу; нарахування пені; примусове стягнення заборгованості через суд.

Ще одним цікавим судовим кейсом є стягнення заборгованості по сплаті членських та цільових внесків із члена громадського об'єднання «Громадське товариство «Ельвіра». Позивач вимагав стягнути з члена громадського об'єднання заборгованість щодо сплати членських внесків, яка становила 70 649,93 грн, з них: 33 400,00 грн - сума основного боргу, 33 347,51 грн - інфляційні витрати, 3 902,42 грн - три відсотки річних, нараховані відповідно до положень статті 625 ЦК України. 03 грудня 2015 р. заочним рішенням Святошинського районного суду м. Києва позов було задоволено. 10 серпня 2016 р. ухвалою Святошинського районного суду скасовано попереднє рішення

та призначено справу до розгляду в загальному порядку. Цього разу позов громадського об'єднання задоволено частково (рішення Святошинського районного суду м. Києва від 05 грудня 2016 р.). Відтак стягнуто тільки суму основного боргу (33 400,00 грн.). Далі подавалась апеляційна скарга, яка ухвалою Апеляційного суду м. Києва від 22 березня 2017 р. була залишена без задоволення, а оскаржуване судове рішення без змін. Апеляційний суд погодився із доводами суду першої інстанції, що відповідач як член громадського об'єднання «Садівницьке товариство «Ельвіра», відповідно до Статуту та рішення зборів, зобов'язаний сплачувати вступний, щорічні членські та цільові внески, а тому їх несплата має наслідком стягнення з нього зазначених сум за рішенням суду. Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду погодився із рішеннями судів першої та апеляційної інстанцій щодо стягнення заборгованості по сплаті членських внесків у сумі 33 400 грн., обґрунтовуючи свою позицію тим, що відповідач як член громадського об'єднання зобов'язаний сплачувати вступний, членські та цільові внески, а тому їх несплата має наслідком стягнення з неї зазначених сум за рішенням суду. Доводи заявника про те, що суди попередніх інстанцій не звернули увагу на те, що несплата членських внесків відповідно до статуту має правовим наслідком виключення з членів громадського об'єднання, а не стягнення заборгованості по таким платежем суд не взяв до уваги, оскільки пунктом 2.8. Статуту передбачено, що у разі несплати коштів, у розмірах, установлених загальними зборами, правління товариства звертається до суду для їх примусового стягнення [23].

З окресленого вище можна зробити висновок, що стягнення членських внесків членів громадського об'єднання може відбутися не тільки у випадку укладення цивільно-правового договору про їх сплату, але й тоді, коли відповідні норми (про можливість примусового стягнення) визначені в статуті.

Підсумовуючи попередні міркування можна зробити такі **ВИСНОВКИ** :

- нормативна регламентація правового режиму членських внесків характеризується диспозитивним підходом і, як наслідок, визначення основних засад сплати членських внесків саме в локальних актах їх діяльності;
- основними видами членських внесків є вступні та періодичні (наявні в усіх громадських об'єднаннях), цільові та благодійні (додаткові). Втім, залежно від виду об'єднання вправі визначатися й інші види;
- майнове наповнення членських внесків може бути дуже різноманітним - це і гроші, і цінні папери, і творча ідея, та навіть надання допомоги в проведенні заходів, конференцій, наданні приміщення, підготовці друкованих матеріалів тощо;
- членські внески не підлягають оподаткуванню;
- у випадку несплати членських внесків, може бути використаний такий спосіб відповідальності, як виключення із громадського об'єднання;
- відсутність майнового зв'язку між членом громадського об'єднання та громадським об'єднанням, оскільки члени громадського об'єднання не несуть відповідальності за його зобов'язаннями;
- за загальним правилом, сплата членських внесків є добровільною, проте, як свідчить практика, в деяких випадках останні можуть стягуватися у примусовому порядку. Сказане є можливим, якщо такий наслідок визначено у внутрішніх актах їх діяльності або є укладений відповідний договір про сплату членських внесків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Зозуляк О.І. Непідприємницькі юридичні особи як суб'єкти цивільного права: теоретичний та практичний аспекти: монографія. Тернопіль: Підручники і посібники, 2017. 432 с.
2. Про громадські об'єднання: Закон України № 4572-VI від 22.03.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/457217?find=1&text=%D1%87%D0%B%D0%B5%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D1%96+%D0%B2%D0%BD%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B8#w2_1.
3. Про політичні партії: Закон України № 2365-III від 05.04.2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2365-14>.
4. Про професійних творчих працівників та їхні спілки: Закон України № 554/97-ВР від 07.10.1997. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/554/97-%D0%B2%D1%80?find=1&text=%D1%87%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D1%96+%D0%B2%D0%BD%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B8#w2_1.
5. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України № 1045-XIV від 15. 09. 1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1045-14/find?text=%F7%EB%E5%ED%F1%FC%EA%B3+%E2%ED%E5%F1%EA%E8>.
6. Статут громадської організації «Збережи Дніпро» від 02 грудня 2020 р. URL: <https://>

- www.savednipro.org/wpcontent/uploads/2020/02/savednipro_statut_december_2019_v1.pdf.
7. Статут громадської організації «Назавжди разом» від 07 лютого 2019 року. URL: https://dmitrovka-otg.gov.ua/storage/enterprises_registry/enterprises/b6354fee8b858a291a7880907da82b85.pdf.
 8. RegService Розробка положень про членські внески в громадських організаціях. URL: <https://regserv.biz/rozrobka-polozhennya-pro-chlenski-vneski> ©.
 9. Положення про членські внески в громадській організації «Національна асоціація медіаторів України» від 02 березня 2021 р. URL: <http://www.namu.com.ua/downloads/organisationdocs/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D1%87%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D1%96%20%D0%B2%D0%BD%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B8%202021.pdf>.
 10. Парута Ю.І. Окремі аспекти визначення сутності договору про сплату членських внесків у громадському об'єднанні. Договір як універсальна форма правового регулювання: матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Івано-Франківськ, 20 березня 2020 р.). Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2020. С. 63–66.
 11. Громадська організація «Всеукраїнська Спілка Ендодонтистів». Договір оферти. URL: <https://vse.in.ua/uk/dohovir-oferty>.
 12. Положення про членство та членські внески Всеукраїнської громадської організації «Асоціація адвокатів України» від 22 грудня 2020 р. URL: https://www.uaa.org.ua/chlenstvo/polog_chlenstvo_chlen_vnesky_22.12.2020.pdf.
 13. Положення про внески в Громадську спілку «Експертна Міжгалузева Асоціація України». URL: <http://emaui.kiev.ua/%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B8/>.
 14. Положення про членські внески у громадській організації «Всеукраїнська федерація японського сьотокан карате». URL: <http://www.jska.org.ua/index.php/uk/home/2019-09-14-12-30-49/2019-09-14-12-31-57>.
 15. Парута Ю.І. Громадські об'єднання як учасники цивільних правовідносин: монографія. ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Івано-Франківськ, 2021. 232 с.
 16. Лист ДПС від 20.12.2021 р. № 4759/ІПК/99-00-21-03-02-06. URL: <https://buhplatforma.com.ua/question/3928-chlensk-vneski-ne-vrahovuyutsya-v-rozrahunku-dlya-obovyazkovo-restratsplatnikom-pdv>.
 17. Менджул М.В. Оподаткування доходів, отриманих підприємницькими товариствами в Україні. Вісник Вищої ради юстиції. № 3 (11). 2012. С. 185–196.
 18. Правове регулювання некомерційних організацій в Україні: монографія. І.В. Спасибо-Фатєєва, В.І. Борисова, О.П. Печений та ін.; за заг. ред. І.В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: Право, 2013. 480 с.
 19. Договір оферти членство у громадській організації «МРІЙДІЙ». URL: <https://mriydiy.com.ua/oferta>.
 20. Кучеренко І.М. Організаційно – правові форми юридичних осіб приватного права: дис... доктора юрид. наук: 12.00.03 Київ, 2004. 468 с.
 21. Чепурнов В.О. Правовий статус благодійних установ та товариств за законодавством України: автореф. дис... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03. Київ, 2004. 14 с.
 22. Рішення Ізмаїльського міськрайонного суду Одеської області у справі № 946/8472/20 від 07 червня 2021 року. URL: <https://youcontrol.com.ua/catalog/court-document/97715425/>.
 23. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду у справі № 759/13815/15-ц від 30 січня 2019 року. URL: <http://iplex.com.ua/doc.php?regnum=79684615&red=100003ce31c001918428b386938bfb0b90dd25&d=5>.